

1. Nemzetközi Előadó-művészeti Konferencia Alma-Ata

A Kazak Köztársaság mindössze 11 éve létezik önálló államként. Területét tekintve a világ kilencedik legnagyobb országa, lakóinak száma 17 millió. Hivatalos nyelve a kazak és az orosz. Tekintettel arra, hogy a be- és kitelepítések miatt több mint száz különböző nemzetiség él az országban, a vegyes lakosságú településeken elsősorban az oroszzt használják. Fordítónk tatár-kazak családból származik, de otthon ők is oroszul beszélnek. Az iskolák többsége is orosz nyelvű. Az ország észak-keleti részén található a magyar törzs, mintegy 2000 család. Saját legendáik szerint ezeröttszáz éve élnek ezen a területen. A legújabb kutatások szerint a magyar alföldi népességgel állnak szoros genkapcsolatban.

Itt említem meg hivatalból, hogy Kazahsztán 13 601 km hosszú vasúti hálózattal rendelkezik.

1997-ig volt az ország fővárosa a közel 1,3 milliós Alma-Ata, vagy mai nevén Almati, de az ottaniak állítják, hogy rövidesen visszazakapja eredeti nevét, melynek jelentése egyesek szerint alma=alma és ata=atya. Magyar testvérvárosa: Budapest. A városban 11 hivatásos zenekar működik (ide értve a népzenei és fúvós együtteseket is), és hét koncertterem áll rendelkezésre.

Megérkezésükre kissé meglepett, hogy a szállodai szobában a szokásos felszerelés mellé a gázlárc is oda volt készítve (hála a letöltött sorkatonai szolgálatnak, megismertem e műszerszámot), de egy rövid séta tapasztalata alapján kifejezetten kellemes és élhető városnak véltem Alma-Atát. Rengeteg ugyanis a fa (sokszor az volt az érzésem, hogy egy erdőben járok, ahol egyébként vannak lakóházak is), és úton útfélen szökőkutakba és köztéri szobrokba botlik az ember.

2012. a kultúra éve Alma Atában

Ennek keretein belül került sor az 1. Nemzetközi Előadó-művészeti Konferenciára a városban.

Mivel először rendeztek ilyen témájú konferenciát, elsődrendű célja a nyitás volt a nemzetközi előadó-művészeti szervezetek felé. Ennek megfelelően az Egyesült Államoktól Japánig több országból érkeztek a résztvevők

(Nagy Britannia, Franciaország, Olaszország, Svájc, Belgium, Magyarország, Oroszország, India, Kína, Tajvan, Kolumbia, Dél-Afrika és a házigazdák). Összesen 21 szervezet képviselői voltak jelen több területről: zenekarok, zenekari szövetségek, filmproducerek, lemezkiadók, fesztiválorganizátorok, zenei ügynökségek, nemzetközi zenei szervezetek, oktatási intézmények és hangversenytermek vezetői. Az előadó-művészet kategóriában valami oknál fogva a filmművészet és a show business is szerepelt.

Az egész rendezvény főszervezője Marat Bisengaliev (www.maratbisengaliev.com) hegédűművész volt, aki jól ismert a nemzetközi zenei életben, és kiterjedt kapcsolatait mozgatta meg a konferencia sikere érdekében.

Mivel a közel harminc delegált viszonylag kis létszámot jelentett, a rövid előadások után hosszabb kerekasztal beszélgetések során cserélhettek tapasztalatot a résztvevők.

A hazai zenei tradíciókat bemutató előadásból megtudhattuk, hogy a hagyományok szerint egy kazak vagy költőnek, vagy muzikusnak születik. Történelmük során mindennapjaikat is áthatotta a zene. Az oktatás dalok segítségével folyt, úgynevezett kérdező- és válaszoló énekek segítségével. Mivel a különböző törzsek nagyobb távolságban éltek egymástól, minden régiónak jól elkülöníthető stílusa alakult ki. Intenzíven ápolják hagyományait, nem csak a szimfonikus zenekari darabjaiknak, de a könnyűzenéjüknek is része a hagyományos hangszerekből álló kisegyüttes.

ASZKOR: ez a szervezet az orosz zenekarok vezetőit tömöríti magába. A szervezet tevékenységéről és az Állammal való viszonyáról Silvan Lolita elnök tartott előadást. Minden évben „zenekari körképet” rendeznek (merthogy ami nincs Moszkvában, az nem létezik) vidéki zenekarok részvételével (Ekaterinburg Omszk, Jaroslavlzsk...) Ezzel párhuzamosan folyik a Szimfonikus Fórum.

Emellett év közben kurzusokat szerveznek zenekari muzikusoknak, versenyeket fiatal

tehetségeknek fellépési lehetőséggel, műveket rendelnek és mutatnak be a fesztiválon. Hangszerészekkel és hangszergyárakkal egyeztetve lehetőséget adnak a tagzenekaroknak hangszerek ki próbálására, tesztelésére.

Létrehozták az Összorosz Szimfonikus Zenekart, amelybe az ország 32 városának zenekaraiból hívtak meg muzikusokat. Ezt az együttest mindig valamelyik nagynevű orosz dirigens vezényli, és igazi, országos eseménnyé válik a média jóvoltából. Nemrég bővítették nemzetközivé a körképet, szerényen a Világ Szimfonikus Zenekaraiknak Fesztiválja címet adva a sorozatnak. Végignézve a meghívottakat, tényleg a legnagyobb karmesterek és zenekarok a résztvevők, de minden évben van olyan együttes, amelyik nincs a nemzetközi zenei élet körforgásában, és fellépésük kuriózumnak számít. Így került sor az idén a Kubai Nemzeti Szimfonikus Zenekar, illetve a Bogotai Filharmonikusok vendégszereplésére. Jövőre az opera irányába kívánnak nyitni.

Az előadás alcíme alapján (Együttműködés az állammal) azt vártam, hogy a szokásos nehézségekről lesz szó. Kiderült azonban, hogy a fesztiválon rendszeresen részt vesz Putyin elnök is. Így aztán - jóllehet a sorozat méreg drága - pénzügyi gondok nincsenek, minden évben állami támogatással valószínűleg meg.

A kínai Jiatong Wu beszélt az ország fantasztikus lehetőségeiről és az ellentmondásokról is:

Az utóbbi évtizedben közel ötven hipermodern koncertterem épült, függetlenül attól, hogy van-e potenciális közönségbázis az adott területen vagy sem. Átadás után viszont nincs biztosítva a működési költség. Szintén hiányzik a professzionális menedzsment.

Nagy probléma például, hogy nem tudnak előre tervezni (ezt magam is megtapasztaltam a kínaiakkal való együttműködés során, még a turné alatt is változott a még hátra levő program). Példának hozta fel azt, hogy Budapestre azért jött a Pekingi Opera jú-

KONFERENCIA

liusban, mert előre képtelenek a teremfoglalásra, viszont nyáron az operaházak szabadok.

Az egy-gyerekek politika miatt a szülők nagy gondot fordítanak az oktatásra és a nevelésre. Ez, valamint a feltörekvő erős középosztály jelenti az új közönségbázist Kínában.

Az állam évente mintegy 20%-kal (!) növeli a kultúrára fordított támogatást. Sajnálatos azonban, hogy nagy része az állami ünnepek programjain kerül felhasználásra. Ugyanakkor kevés a fesztivál és az egyéb kreatív kezdeményezés.

A zeneoktatás hatalmas méretekben fejlődik. Amellett, hogy a zeneiskolákban több mint 200 000 gyerek tanul valamilyen hangszeren, a világ elismert művészei között is egyre több a kínai származású. Ezen művészek legtöbbszörében azonban nincs professzionális ügynöksége.

Az előadó művészeti intézményekben szintén hiányzik a szakképzett munkaerő, hiányzik a self-management, és épp hogy megkezdődött a nyitás a nemzetközi piacok felé. Műsorválasztás és repertoár építés terén pedig teljesen tájékozatlanok, a szolisták és karmesterek közül csak a legnagyobb neveket ismerik. A kortárs és régi zene szintén teljesen ismeretlen.

Legnagyobb feladatuknak most a megfelelő művészeti menedzserképzést tartják.

Szó volt még a lemezpiac helyzetéről, az Egyesült Államokban építendő játszóházakról, amelyek zeneoktatással is foglalkoznak, az operaházak helyzetéről világszerte, és az indiai filmgyártásról. Az indiai filmipar központjában Bollywoodban (ez egy Bombay mellett épült hatalmas filmgyártó központ) évente közel ezer (!) film készül, melynek legnagyobb megrendelője az a 623 TV csatorna, amely Indiában fogható. A filmgyártás teljes költségvetésének 1%-át fordítják a filmzenék előállítására. Érdekes volt, hogy többen beszéltek az „El Sistema”-ról is, mint

A Köztársasági Palota épülete bizonyítandó, hogy egy modern rendezvényközpont és koncertterem lehet kívülről is esztétikus

olyan programról, amely értelmet adhat a fiatal nemzedékek életének, és kiránthatja a morális válságból ezt a generációt. Nem állhattam meg, hogy ne fűzzem hozzá, hogy véleményem szerint az „El Sistema” csodálatos dolog, és, hogy ennél csak egy egyszerűbb és hatékonyabb módszer van, ezt úgy hívják: Kodály-módszer. Véleményem szerint ugyanis az éneklés sokkal könnyebben és szélesebb rétegekhez jut el, mint a hangszeres zene, ugyanakkor nevelő hatása hasonló.

Nagy érdeklődéssel hallgatták Szövetségünk eredményeit. Az az illúzió viszont, hogy valami hasonló ott is létrejön hamar szertefoszlott. Amikor ugyanis elmeséltem, hogy három évvel ezelőtt zenekarunk egy koncertet szervezett a Kazak Nemzeti Akadémia Szimfonikus Zenekarának, azonnal tiltakoztak, hogy az nem igazi kazak együttes. Egyelőre folyik a helyezkedés és a rivalizálás, melyik a vezető zenekar, ki képviselheti joggal az országot, melyik együttes reprezentálja leginkább a kazak kultúrát. Szövetségről még csak nem is gondolkodnak. Mindegyik együttes egyéni partizán akció során közelít meg egy-egy befolyásos politikust és csapolja meg közvetítésével az állami költségvetést. (Ez azért nálunk sem teljesen ismeretlen.)

Négy koncertet hallgathattunk meg két nap alatt. Bemutakoztak neves szolisták, különböző együttesek (szimfonikus zenekar, fúvós zenekar, népzenei együttes, könnyűzenei formációk, kórusok stb.), versenygyőztes fiatalok, még a helyi zeneiskolások is szerepeltek, mégpedig nagyon magas színvonalon.

A konferencia helyszíne a két éve épült Köztársasági Palota volt, de a koncertek alkalmával még három, hangversenyek rendezésére kiválóan alkalmas nagytermet ismerhettünk meg.

Összességében elmondható, a cél, hogy Alma-Ata is rákerüljön a zenei világ térképére, ha nem is valósult meg, de a folyamat elindult. Csak drukkolni tudok ennek a nagyon szimpatikus országnak, hogy jól gazdálkodjon azzal a rengeteg kincessel (kőolaj, gáz, ércek, nemes fémek stb.), amivel rendelkezik, fordítson abból minél többet a köz javára, és ápolja kultúráját – aminek szerves része a szimfonikus zenekari élet –, legalább úgy, ahogy azt eddig tette.

Párhuzamosan zajlott egy másik konferencia is, melynek témája a „Kazak nemzetiségiek repatriációja” volt. Óriási összegeket fordítanak ugyanis arra, hogy visszatelepítsék az egykori Szovjetunió területére szétszóródott honfitársaikat, és anyagilag komolyan ösztönzik az orosz nemzetiségűeket arra, hogy visszatérjenek Oroszországba.

Végül egy személyes megjegyzés. Nagyon jól esett az, hogy a világ különböző szegleteiből érkezett szakmabeliek, mikor megtudták, hogy Magyarországról érkeztem, első kérdésként azt tették fel: mi van Kocsis Zoltánnal, milyen az állapota, hogy van. Őszinte érdeklődésük és aggodalmuk azt sugallta, hogy nemcsak itthon, hanem világszerte elismert és megbecsült művész.

(Lendvai György)

Egy másik kép a Közt. Palotáról

